

Seznam příloh

Příloha 1. : Dotazník pro klienty využívající zooterapii

Příloha 2. : Komunikace s handicapovaným – rozhovor terapeuta s klientem zooterapie

Příloha 3. : Z knihy Zvířata jako učitelé a léčitelé od Susan Chernakové McElroyové

Příloha 4.: Příběhy majitelů zvířat a také klientů navštěvující hiporehabilitaci

Příloha 5.: Rozhovor s Martinem Zachem

Příloha 6. : Příklady dobrých praxí z knihy: vyučování za pomoci drobných živočichů

Příloha 7. : Příběhy z knihy Zvířata milují bližního svého

Příloha 1.

Dobrý den,

Jmenuji se Lenka Kovaříková a jsem studentkou Husitské teologické fakulty Univerzity Karlovy, obor Sociální práce a charitativní činnost. Obracím se na Vás s žádostí o spolupráci. V současné době píši diplomovou práci na téma: Zooterapie a její využití v praxi. Chci Vás požádat o vyplnění dotazníku, který mi pomůže zmapovat, která forma zooterapie je nejčastěji využívána a jestli klienti využívající zooterapii trpí/ trpěli specifickou fobií a zda je zooterapie účinná a oblíbená jako forma terapie. Dotazník je určen pro klienty, kteří zooterapii využívají, a jeho vyplnění Vám zabere maximálně 10 minut.

Tento dotazník je anonymní a veškeré údaje, které v dotazníku uvedete, použiji pouze pro účely mé diplomové práce.

Velice Vám děkuji za spolupráci a Váš čas!

Osobní údaje:

- Žena
- Muž

Věk:

.....

Dosažené vzdělání:

- Základní
- Střední bez maturity /vyučen/a
- Střední s maturitou
- Vysokoškolské

1) Jakou využíváte terapii v rámci zooterapie?

- Canisterapie (terapie s pomocí psa)
- Hipoterapie (terapie s pomocí koně)
- Felinoterapie (terapie s pomocí kočky)
- Využíváte i jinou formu terapie? Jakou?

2) Upřednostňoval/ la byste zooterapii před jinými formami terapie?

- Ano
- Ne
- Možná

3) Pokud víte, že se zúčastníte zooterapie (canisterapie, hipoterapie, felinoterapie a jiné) Těšíte se?

- Ano
- Ne

4) Pokud pozorujete nějaké změny, které by se daly připsat vlivu zooterapie, označte prosím na škále od 1-10 jak velké. 1 znamená minimální, 10 maximální.

1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 6 – 7 – 8 – 9 – 10

5) Pozorujete u sebe nějaké změny, které by se daly připsat vlivu zooterapie?

- Ano, pozitivní
- Ano, negativní

Žádné

6) Zúčastňujete se zooterapie pravidelně?

Ano

Ne

7) Měl/a jste původně z terapie se zvířaty obavy?

Ano

Ne

8) Pokud jste měl /a obavy, jak jste je překonával/a?

Lehce

S menšími obavami

S velkými obtížemi

nepřekonával/a jsem je

9) Trpěl jste někdy strachem, fobií ze zvířat?

Ano

Ne

Pokud ano, z jakých?

10) Domníváte se, že zooterapie může pomáhat v léčbě fobií?

Ano

Ne

11) Vlastníte vy osobně, nějaké domácí zvíře?

Pes

Kočka

Kůň

Andulka, papoušek

Morče

Králík

- Žádné
- Jiné. Jaké?

12) Pořídil/a jste si zvíře?

- Před terapií
- Po terapii
- Zatím jen plánuji pořízení zvířete
- Žádné jsem si nepořídil /a

13) Pokud jste si zvíře pořídil/a či plánujete pořídit. Z jakého důvodu? Co Vám zvíře přináší?

.....

.....

.....

Příloha 2.

Komunikace s Handicapovaným – rozhovor terapeuta s klientem v zooterapii

Svobodová (2010, s. 85-86) uvádí, že opravdový profesionál informuje klienta srozumitelně a plně o jeho zdravotním stavu. Terapeut nesmí klientovi lhát a zatajovat žádnou skutečnost, jež ovlivňuje jeho zdravotní stav klienta. Správně a dobře informovaný klient se také zpravidla stává aktivně spolupracujícím členem léčebného týmu. Léčebný tým tvoří odborníci jako je lékař, zdravotní sestra, rehabilitační pracovníci, sociální pracovník, technický pracovník a další přizvaní specialisté a samozřejmě klient. Pokud je klient svéprávný a při plném vědomí tak má být první, kdo je informován o podstatě a průběhu možnostech léčby s prognózou uzdravení.

Prostředí

Intimita a nepřítomnost cizích svědků

Serióznost: klidné prostředí, upravený a slušně vypadající, nepáchnoucí terapeut, jeho hlas by měl být níže položený. Terapeut musí umět zvládat své negativní emoce i emoce svého klienta.

- Terapeut by měl začínat podáním ruky a představením se
- Terapeut by měl hovořit srozumitelně, zřetelně, pomalu a jednoduše. První informace musí být jasná a srozumitelná. Každý odborník by si měl uvědomit, že mluví s laikem, proto může klientům doporučit i populární nebo vědeckou literaturu či odkazy na internetu. Je důležité, aby odborník dal klientovi čas, na „strávení“ informace a také je důležité, aby si sám odborník udělal vždy čas na otázky a odpovědi.

Komunikace

Verbální (slovní) – řeč je srozumitelná a otázky, které klade terapeut, musí odpovídat úrovni klienta. Někdy je potřebné klást otázky z různých „úhlů“. **Například:** „Máte nějaké další nemoci?“

Odpověď: „Žádné, jsem zdrav.“

Další otázka, která následuje: „Jaké užíváte léky dlouhodobě?“

Odpověď: „léky na tlak a cukrovku, na srdce, jinak jsme zcela zdrav...“

Vysvětlení: pacient je pravděpodobně zaléčen a cítí se zcela zdrav, žádné nemoci ho netrápí. V rámci komunikace nesmí terapeut vyčinit pacientovi, že jej nachytl při lži.

Mimoslovní (nonverbální) – komunikace, jejíž součástí kromě gest a mimiky je proxemika, což znamená přiblížení nebo odstoupení mezi dvěma jedinci.

Vysvětlení: osobní sféra pro pracovní jednání dvou lidí, kteří si vyčkají je přibližně 75-80cm, 45 cm je osobní sféra, která je vyhrazená pro přátele nebo lidi, kteří se stýkají v delší společenské praxi. Vzdálenost 120-110cm je vyhrazena pro komunikaci a kontakt dvou neznámých lidí. Vše co je pod hranice 45 cm, nejčastěji to bývá 30-15cm s možností doteků, je intimní sféra.

„Co vše sdělujeme:

- 1) *Informací se rozumí jen taková zpráva, která snižuje naši nejistotu. Nadbytečná zpráva, která nám sděluje něco, co již víme, je nadbytečná, tedy redundantní. Lékař hovoří a přitom nic neříká. Problém je příliš mnoho informací X málo informací*
- 2) *Respektujeme kapacitu posluchače (hovoříme pomalu a zřetelně)*

- 3) *Ověření, že pacient pochopil, co se mu říká, pak redundance je zde vítaným jevem*
- 4) *Postoj můžeme simulovat X disimulovat. V žádném případě nejsme schopní „dokonale“ zahrát postoj k partnerovi, který nemáme*
- 5) *Mezilidský styk – evalvace X devalvace. “ (SVOBODOVÁ, 2010, s. 87)*

Příloha 3.

„Bootsi je mou devítiměsíční kočičkou. Je to moje nejlepší kamarádka a já bych se jí nikdy nevzdala. Když přijdu domů ze školy, jen ona je vzrušená z toho, že mě uvidí a celá rozradostněná mňouká, dokud jí nevezmu do náruče. Vždycky pozná, jestli jsem smutná nebo ne. Kdykoli si potřebuju s někým popovídat, je tady, aby mně naslouchala. Mám svoji kočku velice ráda a nevím, co bych si bez ní počala.“

- Heather Parkinsonová

„Můj pes Murphy mi naslouchá se zaníceným výrazem, a když přijdu domů, vždycky má dobrou náladu a je rád, že mě vidí. Murphy mi pomáhá mít ze „sebe“ lepší pocit. Jsem-li ze svých problémů v depresi, Murphyho hebký dotek a jeho konejšivé způsoby mě dokáží ubezpečit. Protože mi neodmlouvá, můžu se mu svěřovat se všemi svými soukromými myšlenkami a vím přitom, že je nikomu neprozradí. Další věcí, kterou spolu děláme je to, že si hrajeme na chytanou: já mu hodím míč a on ho chytá, dokud nejsem oba unavení. Při této hře se vždycky dokážu odreagovat a připadám si víc dítětem. Hraní s Murphym mně pomáhá lépe v noci spát.“

- Melissa Beanová

„Šiva byla neskutečně milou, hodnou a slušně vychovanou fenou bulmastífa. Pracovaly jsme spolu mnoho let. Nikdy nezapomenu především na návštěvu, která se týkala jedné výjimečné malé holčičky. Šiva a já jsme spolu dobrovolně pracovaly již několik měsíců na dětské oddělení velké nemocnice v New Yorku. Každý měsíc jsem šla se Šivou do nemocnice na návštěvu v naději, že malým pacientům dámě alespoň na chvíli zapomenout na strach, starosti a bolest. Děti, které na oddělení docházely ambulantně, se mohly se Šivou procházet po chodbách nemocnice. Lékaři a sestry, které potkávaly, se na ně usmívali, a to se dětem samozřejmě líbilo. Jiné děti hladily Šivinu žíhanou srst, mazlily se s jejíma ušima, nebo se s ní nechávaly fotografovat.“

Byla tam však jedna holčička, která nikdy nepromluvila, nezapojila se do hry a nikdy se neusmála. Bylo jí zhruba šest let, byla velmi hubená a na hlavičce jí v důsledku rozsáhle chemoterapeutické léčby nezbyly žádné vlásky. Dozvěděla jsem se, že nachází v pokročilém stádiu rakoviny a že je jak fyzicky, tak emocionálně vyčerpaná. Personál mi řekl, že téměř s nikým nemluví, dokonce ani se zdravotními sestrami, a to navzdory jejich usilovné snaze dostat ji z této deprese.

Kolem čtvrtého měsíce od začátku našich terapeutických návštěv Šivě samostatně diagnostikovali rakovinu a musela se podrobit rozsáhlé operaci. Nemohla děti navštěvovat déle než měsíc. Když se plně se plně zotavila, obnovily jsme naše návštěvy v nemocnici. Děti chtěly vědět, proč minulý měsíc nepřišla. Vysvětlila jsem jim, že Šiva měla rakovinu, že byla na operaci a že potřebovala čas, aby se mohla uzdravit, než je znovu přijde navštívit. Zatímco jsem jim to povídala, najednou se tam objevila ta malá holčička bez vlasů na hlavě! Vůbec poprvé za celé ty měsíce nás zaplavovala otázkami: Ztratí Šiva taky chlupy? Umře?

Personál oddělení byl ohromen. Více než tucet hospitalizovaných dětí v pokoji, jako by najednou ožil. Plny zvědavosti se zajímaly o psa, který měl stejnou nemoc jako ony. Později mi jedna ošetřovatelka řekla, jak jim moje návštěva s Šivou nesmírně pomohla proniknout k té zdánlivě nepřístupné holčičce.“

Příloha 4.

„Tomáš se narodil v 30. týdnu těhotenství a již v průběhu dlouhotrvající hospitalizaci bylo jisté, že se jedná o miminko s centrální koordinační poruchou (motorika se nevyvíjí fyziologicky jak v kvantitě tak i kvalitě) a je ohroženo dětskou mozkovou obrnou. Maminka se po dlouhé „trnité“ cestě, kdy se jednalo především o stabilizaci životních funkcí a následků předčasného porodu se mohla začít soustředit především na rehabilitaci. Základní metodou byla reflexní terapie podle profesora Vojty, (cvičili 4-6x denně), kterou kombinovali po doporučení neurologem i s hipoterapií.

Po vstupním rehabilitačním vyšetření, fyzioterapeutka určila pro Tomáše výchozí polohu na koni a to polohu vleže na břišku. Emoce dítěte byly od začátku terapie pozitivní, takže se mohli soustředit na korekci polohy. Dítě bylo hypertonické (tzn. mělo zvýšené svalové napětí – spasticitu), ale po několika krocích koně došlo k harmonizaci svalového napětí a umožnilo zaujmout držení těla a opřít se o lokty a zvednout hlavu. V běžné spontánní aktivitě Tomáš snášel polohu na břišku velmi nelibě. Na koni však měl motivaci

hledat po hlase maminku a tak přijmutí polohy a zvedání hlavičky mu přišlo přirozené. Vzhledem k intenzitě impulsů během kroku koně bylo velmi náročné v této poloze aktivitě vydržet a to se jednalo celkem o 5-8 minut terapie! Dítěti bylo kalendářně sice již 8 měsíců, ale korigovaně jen 5,5 měsíců.

Po 4 lekcích maminka hlásila, že Tomáš je na bříšku je již velmi rád a bez problémů zvedá hlavičku. Za další 5 lekcí se začal točit na bok. Další posun v hrubé motorice závisel na frekvenci terapií. Velký skok se podařil při intenzivní hipoterapii, která byla zařazena dvakrát během dne a tak během 7 dní došlo k otočení na bříško. Od zahájení terapie uplynuly 3 měsíce.

Tento pozitivní účinek hipoterapie fyzioterapeutka Mgr. Tereza Honců vysvětluje především tím, že byla zahájena včas a dále její mohutnou intenzitou podnětů, na které musí tělo a především mozek reagovat a startovat pohybové vzory. Průběh a výsledky jsou však individuální a ne vždy mohou být takto pozitivní. Nejvíce ze všeho však záleží na brzkém zahájení hipoterapie, tak jako i ostatních terapií.“ (In www.hiporehabilitace-cr.com)

Příběh Lukáše

„...chtěli bychom Vám představit příběh mladého paradrezurního jezdce, který ve svých 13ti letech čím dál častěji v drezurním obdélníku poráží i zkušené „paramazáky“. Obvykle bývají podobné příběhy interpretovány terapeuty, cvičiteli či trenéry. My jsme však požádali o krátké shrnutí příběhu samotné rodiče, kteří svého syna maximálně podporují. Jsou to totiž ti, kteří svého potomka musí pravidelně na tréninky přivážet, trpělivě čekat na konec jeho výcvikové hodiny, připravovat svačinky, balit batůžky, prát a žehlit jezdecký úbor, pomáhat a zvládat stres při závodech, při nezdaru utěšit, při vítězství chválit, při flákání okřiknout. Jednoduše jsou to ti, kteří se stávají součástí stáje i přesto, že na koni sami nikdy neseseděli...

...Lukášek se narodil ve 26. týdnu těhotenství s váhou 740 g, měřil 33 cm. Bojoval statečně a po třech měsících ho pustili z nemocnice domů. Rozjel se kolotoč rehabilitace, návštěv u lékaře a psychomotorického rozvoje. V roce a půl nám oznámila ošetřující neuroložka diagnózu DMO (dětská mozková obrna). Začali jsme jezdit na léčebné pobyty a to až třikrát ročně. Kolem třetího roku jsme se rozhodli vyzkoušet další léčebnou metodu – hipoterapii. Luky se koní nebál, z každé jízdy měl velikou radost. Začínal jezdit vleže na břiše, z této polohy přešel do podpory na předloktích, postupně do

vzporu. Všechny tyto polohy byly zády ke směru jízdy. Hipoterapie Lukymu velmi prospívala. S přibývajícím věkem začal jezdit čelem do směru jízdy. Někdy to byl boj s gravitací, Lukymu se muselo neustále připomínat narovnění zad. Díky pravidelnosti a důslednosti Lukymu hipoterapie výrazně zlepšovala držení zad a postavení kyčlí, které u spastických dětí s DMO často doprovází luxace, případně subluxe. Lukyho koně bavily a stále mluvil o tom, že by chtěl koně sám „řídít“. Postupem času začal zkoušet paradrezuru pod vedením Zuzky Fialové (zkušené parajezdce a předsedkyně občanského sdružení Stáj Rozárka). Nejprve s vodičem a později i samostatně. V současné době je Lukymu 13 let a již jezdí sám dva roky. Nevyhnul se ani pádu z koně. Naštěstí se nic vážného nestalo a Luky hned s chutí usedl zpět do sedla a pod trpělivým vedením trenérky dál sbírá zkušenosti na závodech. Největším jeho úspěchem je 4. místo na Mistrovství ČR v paradrezuře v roce 2011. Se získanými floty (stužkami) se vždy rád pochlubí ve škole svým zdravým spolužákům. Jen díky hiporehabilitaci se Luky dostal ke sportu, který ho opravdu baví, dává mu pocit volnosti a současně mu prospívá i po stránce fyzické. Luky by si moc přál jednou také jezdit na koni jen tak do přírody...

...tento článek vyšel v Časopise Hiporehabilitace v roce 2012. Nyní je Lukášovi 15 let a stále intenzivně trénuje a připravuje se na závody (v říjnu nás bude Lukáš s koněm Mon Aer reprezentovat na mistrovství ČR v paradrezuře).

Jako paradrezurní jezdec je Lukáš zaklasifikován do I. a skupiny (pozn. obtížnost: krok, ve volné sestavě je povolena práce na dvou stopách a klus) a má schváleny tyto kompenzační pomůcky – poutkové otěže, měkký řemínek na sedle k přidržování, gumičky a suchý zip na třmenech nebo bez třmenů, dvě tušírky, hlas.

Vzhledem k handicapu Lukáše se veškerá práce pod sedlem soustřeďuje na cviky k získávání rovnováhy, udržení pravidelného rytmu, ohýbání, přistavování, zastavování, apod. Většinu jízdárenské práce Lukáš provádí bez třmenů. Lukáš je velmi nadějným jezdcem, v roce 2013 porota složená z členů Výkonného výboru ČJF a jednoho zástupce z každé disciplíny rozhodla o jeho vítězství v kategorii „jezdec navzdory všemu“. Cena pro „jezdce navzdory všemu“ je pro toho, kdo se věnuje koním a jezdeckví i přes svůj tělesný nebo mentální handicap, příp. jiné extrémně obtížné osobní okolnosti. Lukáš byl také hodnocen jako velmi talentovaný jezdec na soustředění paradrezurních jezdců s významným anglickým jezdcem a trenérem Clivem Milkinsem, který se jezdecké práci s handicapovanými sportovci věnuje již přes 30 let a se svými svěřenci pravidelně slaví

úspěchy na Mistrovství Evropy, Mistrovství světa i Paralympijských hrách.“ (In www.hiporehabilitace-cr.com)

Příloha 5.

Muž roku 2009 Martin Zach: Díky hipoterapii se dostanu z vozíku do auta

„Snad všem je známý příběh Martina Zacha, muže roku 2009, který nedlouho po zisku titulu částečně ochrnul. Život mu změnil exhibiční skok do vody. Diagnóza zněla celkové ochrnutí, pohyblivost pouze hlavou. Martina čekala řada operací, dlouhodobý pobyt v nemocnicích a rehabilitačních ústavech. Vypadalo to, že nebude moci ovládat ani invalidní vozík. S tím se ale Martin odmítl smířit a svou neuvěřitelnou vůlí, každodenním cvičením a optimismem se nakonec naučil ovládat invalidní vozík a pomalu se vrátil do života. A tak jako před úrazem i nyní stále vyhledává adrenalin a nové zážitky a zkušenosti – díky tomu se dostal i ke koním a k hipoterapii. Začal využívat služby sdružení Caballinus a i díky hipoterapii se jeho zdravotní stav a fyzické schopnosti výrazně zlepšily.

Hipoterapie pro dospělé vozíčkáře má samozřejmě oproti práci s dětmi svá specifika. Pro nasedání na koně z vozíku jsou potřeba kromě vodiče koně ještě další tři dospělé osoby a nasedací rampa. „V počátcích bylo navíc zcela nemyslitelné, že by se Martin udržel na koni sám a nespádl, tak jsme ho museli fixovat bederním pásem. Dnes je již schopný se i samostatně napřímit, rukama se vzepřít o madla a i v kroku se na koni držet poměrně stabilně,“ vysvětluje Anna Dobisová, fyzioterapeutka sdružení Caballinus.

A jak hodnotí přínos hipoterapie sám Martin?

Měl jste již před hipoterapií nějakou zkušenost s ježděním na koni?

Jenom jako malé dítě jsem seděl na poníkovi a možná dvakrát na velkém koni, jinak vůbec.

Jaké pocity jste měl z první jízdy a po ní? Bolely vás svaly?

Spíš jsem řešil, jestli nespádnou, ale líbilo se mi to. Myslím, že jsem ujel tak 200 metrů a bylo u mě minimálně pět lidí. Druhý den mě bolelo snad úplně všechno a tak bylo jasné, že mě to posiluje.

A jak hodnotíte své pokroky?

Pokroky jsou až neuvěřitelné – zejména v držení a posílení trupu a výrazně se mi zlepšila stabilita. Už sedím rovně a tolik se nehrbím. Navíc se dokážu sám dostat z vozíku do auta a během jízdy mi už stačí jenom běžný pás. Jízda na koni mi také uvolňuje nohy od spazmů, což není zanedbatelný přínos.

Zkoušíte různé sporty, lze nějak srovnat jejich fyzickou náročnost s náročností hipoterapie?

Každý sport má své specifické zatížení, srovnávat se to moc nedá, ale na koni posiluji nejvíce komplexně – paže, záda, břicho a další svaly. Důležité je také, jak se na koni cítím. Baví mě to, pomáhá mi to, koně jsou fajn a na hiporehabilitačních pobytech je skvělá atmosféra. Beru to i jako odreagování od dalších aktivit, které dělám.“

(In www.hiporehabilitace-cr.com)

Příloha 6.

Příklady dobrých praxí z knihy: Vyučování za pomoci drobných živočichů:

„Speciální pedagožka ZČŠ Bratské v Praze si do své pracovny zve děti se specifickými poruchami učení a provádí s nimi individuální nápravy. Před několika lety si do pracovny na zkoušku pořídila terárium s pískomily. Uvádí, že nejprve měla obavy, aby děti s poruchami pozornosti nebyly pohybem v terariu rušeny, ale překvapivě se ukázalo, že je to naopak. Dítě se při příchodu do pracovny ujistilo, že tam pískomilové pořád jsou. Během své práce se třeba několikrát na terárium podívalo, ale plynule pokračovalo dál. Pouhá přítomnost pískomilů přátelsky k sobě tulících v pracovně děti zklidňovala a dodávala jim jistotu. Pískomilové jim pomáhají lépe se vyrovnávat se stresem, že nemohou zůstat se třídou a musí se doučovat“

„Učitelka z prvního stupně ZČŠ svaté Voršily v Praze přijala do třídy suchozemskou želvu. Děti jí daly jméno Želva. Po asi dvou letech prožitých v poměrně intenzivním vztahu učitelka popisuje, že přítomnost želvy, která pomalinku chodila mezi lavicemi, všechny zklidnila dokonce i hyperaktivní dítě.“

„...přinesla svým žákům v tehdejší 1. třídě dvouměsíční korelu. Dali jí jméno Štístko. Dnes jí mají už třetí rok a milují ji nadevše. Střídají se po skupinkách a pečují o ni (jídlo + voda + čištění klece), mají ji velmi ochočenou a dokonce ji naučili i mluvit

(zřetelně vyslovuje své jméno) Pouštíme ji hned v osm hodin a o poslední přestávce ji žáci sami uklízí do klece. Mohu všem jenom doporučit mít živého tvora ve třídě. Děti jsou nucené se chovat podle toho, nelítají po třídě, nekřičí a rozvíjí se jim hezký vztah k přírodě. Negativní stránku vidím pouze v tom, když je někdo alergik. V této třídě našťestí nikdo. Dále mají děti ještě akvárium, kde také o přestávkách pozorují žabičky a krevetky.“
(JANČAŘÍKOVÁ, BRAVENCOVÁ, 2010)

Příloha 7.

„Kočky a psi pomáhají lidem pravidelně během přírodních katastrof. S neotřesitelnou jistotou dokáží předvídat budoucnost a některá zvířata dokonce varují před tím, než nebezpečná situace nastane.

Italský mourovatý Toto mňoukal, škrábal a neklidně pobíhal domem. Když konečně přiměl členy rodiny, aby dům opustili, vybuchla sopka Vesuv. Kocourkova rodina pak z bezpečí přihlížela, jak žhavá láva zničila jejich vesnici a připravila o život třicet jejich sousedů

Kočka Calliope, o které psali v časopisu Cat Fancy, zběsile pobíhala kolem domu a mňoukala, aby probudila svou paní. Když paní odmítala vstát Calliope na ní vyskočila, olizovala jí oční víčka a hlasitě přitom mňoukala. Uběhly tři minuty a vypuklo zemětřesení.

Kříženec německého ovčáka Buddy Ben z Lawtonu ve státě Oklahoma se probudil, když se ke karavanu, v němž žili jeho pánové Dave a Linda Hickmanovi, blížilo tornádo, Buddy Ben se tlapkami opřel o jejich postel, kňučel, olizoval jim tváře, dokud se neprobudili. Pak skočil na Davea a vytlačil ho z postele. Po několika vteřinách mrštilo tornádo vedlejší karavan na jejich vůz. Propadl přímo do místa, kde předtím ležel Dave.“
(Hickman Kreislerová2000, s. 173 - 174)